

NAŠ TEDNIK

KULTURNO-POLITIČNO GLASILO

2. leto

V Celovcu, dne 26. aprila 1950

Številka 17

Stopnjevanje mežle vojne?

Pred par tedni je nekako izgledalo, da se bodo razmere med Rusijo in Ameriko v toliko ustalile, da si razdelita med sabo svoja vplivna območja. Razvoj pa je pokazal, da so v Ameriki dobili povrsje krogi, ki so mnenja, da bi to edino moglo koristiti Sovjetski zvezi, ki bi s tem v miru lahko pripravljala porast svoje vojaške moči na eni strani, na drugi pa s podvojeno propagando širila na zapadu komunistično miselnost.

Dogodki v zvezi z ameriškimi letalom, ki je baje bilo sestreljeno nad Vzhodnim morjem, so bliskovito ustvarili novo napetost. Eno samo letalo ne more igrati tolikšne vloge, v ozadju morajo biti večje stvari. Upravitelj Marshallovega načrta Pavel Hoffman je v Chikagu 18. aprila v svojem govoru, mogoče nehoti, nakazal prava ozadja. Rekel je, da Rusija tako v gospodarskem kot v obveščevalnem pogledu s svojo trdo in dosledno borbo prednjači pred Ameriko. V tem leži največja nevarnost. Nihče nima pravega vpogleda v dogodke v Rusiji, celo ameriška obveščevalna služba pri tem peša. Na drugi strani se je do sedaj Rusom vendar posrečilo priti v posest raznih gospodarskih in vojaških tajnosti Zapada, kot so to vzorno pokazali spijonažni procesi v atomskih zadevah. P. Hoffman je zahteval, da Amerika v tem pogledu podvzame odločnejše ukrepe.

Verjetno je, da je nad Vzhodnim morjem sestreljeno letalo imelo jako važne naloge, da pa so Rusi to prej zvalili in prepričali izvedbo načrtov. V tem leži bistvo, da je Amerika kljub vsem prizadevanjem in govorjenju o „totalni diplomaciji“, kot se je to v zadnjih letih vedno in vedno zopet dogajalo, bila prekanjenja.

Demokrati, ki stavljajo v Ameriki vlado, prihajajo po vsem tem napram republikanski opoziciji v težak položaj. Da bi pritegnili k soodgovornosti tudi opozicijo ob enem pa ljudi, ki bi pomagali iskati in izvesti nove in bolj učinkovite ukrepe, je Truman sklenil da razširi svoj diplomatski štab in pritegne v njega tudi opozicijo.

Amerika s svojo staro liberalno demokratično tradicijo nikdar ni bila vajena ukrepov, ki so danes, ko ima kot nasprotnika tako spretnega in doslednega tekmeča, za dosego uspehov nujno potrebni.

Pri zunanjem ministrstvu se bo ustvaril vrhovni svet za vodstvo ameriške strategije v sedanji „hladni vojni“, ki mu bo predsedoval znani Ph. Jessup.

Prerokujejo, da bodo čistke v smislu že obstoječega odbora za protiamerikansko udejstvovanje postale še bolj ostre. Zapadne evropske države, ki sprejemajo ameriškano vojaško in gospodarsko pomoč, bodo morale, kot so to že dokazali najnovejši dogodki v Italiji in Franciji, nastopati bolj odločno proti vplivu komunističnih in Rusom naklonjenih strank. Povečalo se bo v tej zvezi verjetno še število ameriških opazovalcev in svetovalcev.

Na področju obveščanja svetovne javnosti bo Amerika zastavila ogromne vsote, da ustvari protiutež ruski propagandi. V tem pogledu stopa najbolj v ospredje Nemčija, kjer se je Amerika zadnje tedne močno vpregla proti volji svojih zapadnih evropskih zaveznikov. Razumljivo je radi tega zadržanje nemških zapadnih politikov, ki so brž opazili v tem dobre izglede zase.

Ob takem položaju se pojavlja nova poostritev takozvane hladne vojne. Nikakor pa ni treba sklepati, kot to izražajo neki bojazljivci, da je s tem nastala nova vojna nevarnost. Saj za Ameriko, dokler prej nakazanih nedostatkov ne popravi, ni ugodno vojaško merjenje. Rusija pa, kot vse kaže, za to tako dol-

Jugoslavija - Italija

Upravne volitve na jugoslovanskem območju Svobodnega tržaškega ozemlja, v takozvani coni B, so dale nov povod za to, da se politični interesi ponovno osredotočijo okoli tega vprašanja.

Ob priliki volitev samih je italijanski zunanji minister podal jako ostre izjave in zahteval, da zahodni zavezniki izpolnijo marca 1948 dano obljubo, da bodo celotno Svobodno tržaško ozemlje priključili zopet Italiji, ker se od leta 1947 sem ni posrečilo najti za to ozemlje neodvisnega guvernerja, kakor je predviden v mirovni pogodbi. Sforzove izjave so našle na Zapadu gluha ušesa, ker je danes ves Zapad na Titovi strani, ki je

politično zapadu najmanj tako potreben, kakor pa Italija.

Po volitvah v coni B je italijansko časopisje prinašalo silovite napade na jugoslovansko upravo imenovane cone in poročalo o napadih na italijanske časnikarje in o nerednostih in nasilju pri volitvah. Predvsem so baje bili temu nasilju izpostavljeni volilci italijanske narodnosti, katere so ali na volišče prisilili ali pa jim niso dali volilne pravice.

Pri takem prikazovanju se ne sme prezreti, da so se v coni A Svobodnega tržaškega ozemlja vršile upravne volitve lansko leto in da so pri tistih volitvah igrale italijanske politične ose-

nosti za demokratične volitve nedopustno vlogo. Italijanski politiki so tedaj pozabili, da Trst po mirovni pogodbi ni več del Italije, marveč je Svobodno ozemlje pod začasno zavezniško kontrolo, a kljub temu so s kimanjem zasedbenih oblasti kratili slovenskemu življu volilno pravico in dajali isto priseljenecem iz Sicilije. Kljub vsemu pritisku se je nad 40 procentov volilcev cone A izjavilo proti zopetni priključitvi Trsta k Italiji. Izid volitev po so Italijani tolmačili kot plebiscit za Italijo. Ko pa je Tito napravil v svoji coni nekaj podobnega, kar naj bi tudi nekam odgovarjalo plebiscitni odločitvi, je zagnalo italijansko časopisje strašen krik in vedelo mnogo povedati o nasilju, za katero pa je dalo lansko leto najlepši zgled. Kakor vse kaže, pa so danes tako Amerikanci kakor Angleži drugega mnenja. Od obeh strani je dobila Italija namig, da je vsako povečanje napetosti med Jugoslavijo in Italijo nezaželeno in se morata obe državi po svojih zastopnikih srečati pri zeleni mizi in iskati skupne rešitve tržaškega vprašanja.

Italijanski zunanji minister Sforza je v parlamentu 22. aprila gotovo na podlagi želj Zapada podal izjavo, da želi Italija najti z Jugoslavijo skupno rešitev vprašanja, češ Jugoslovani niso samo naši sosede, marveč tudi naši sobojevniki na vzhodni meji. Mirno sožitje Beograda in Rima bi pomen obeh samo dvignilo.

Razumljivo je, da se je k vprašanju izjavila tudi Rusija v znani noti od 21. aprila.

Verjetno je, da bo prišlo do kompromisne rešitve med Italijo in Jugoslavijo, bodisi v smislu delitve ozemlja med obema državama, bodisi resnične vpostavitve v mirovni pogodbi predvidenega Svobodnega tržaškega ozemlja.

Rusija ima pri tem seve najbolj udobno vlogo okoriščajočega se tretjega. V slučaju delitve lahko v Jugoslaviji kakor v Italiji dolži vlado, da je zaigrala Trst. Za slučaj pa, da se sosedi sporazumeta za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja, se bodo morali umakniti Amerikanci in Angleži iz Trsta. S tem pridobi Rusija potom v Trstu močno razvitega delavskega gibanja vpliv.

OBJAVA!

Da si prihrani uprava „Koroške Kronike“, ki bo prenehala izhajati s 1. majem 1950, upravne stroške in delo z vrnitvijo denarja vsem onim, ki so plačali „Koroško Kroniko“ za naprej, se je dogovorila z izdajatelji „Našega tednika“, (ki se bo od 1. maja imenoval „Naš tednik — Kronika“), da bo uprava „Našega tednika“ prevzela naloge pošiljati novi list bivšim naročnikom „Koroške Kronike“, ki so plačali naročnino preko 1. maja 1950. List „Naš tednik — Kronika“ bo izhajal na 8 straneh in bo stal mesečno 2 šil., četrtletno pri plačilu v naprej šil. 5.50; polletno šil. 10.50 in letoletno šil. 20. Posamezna številka bo stala 55 grošev.

Pri onih, ki so plačali naročnino za „Naš tednik“ in „Koroško Kroniko“ v naprej, se bo skupni znesek vračunal kot naročnina za odgovarjajočo dobo naročnine novega lista.

UPRAVA

Težave v francoskem imperiju

Francoska državna stavba je precej razkrhana. Temu je vzrok predvsem neednost doma v Franciji sami in socialne razmere v kolonijah obširnega imperija. Indokina, ki je predstavljala enega glavnih činiteljev francoskega bogastva, je dejansko zgubljena. Zadnji teden pa so se pojavile težave v najvažnejšem delu imperija, v Alžiru v severni Afriki. Od-

krili so nacionalistično podtalno gibanje, ki stremi za samostojnostjo severne francoske Afrike. Policija je zasačila velika skladišča orožja in zaprla 154 oseb. Sumijo, da za vsem tem stoji ruska politika, ki, kot je to n. pr. slučaj tudi na Daljnem vzhodu, izkorišča nacionalna stremjenja in mržnjo proti kolonizatorjem v borbi proti zapadnemu svetu.

Še ne tako hitro

Vse domneve, da bi se Amerikanci res umaknili iz Nemčije in prepustili vso odgovornost nemški vladi sami, niso verjetne. Res je, da se zavzemajo za to, da bi sovpregli Nemce v vojaški in gospodarski voz, nikakor pa ne mislijo izpustiti vajeti popolnoma iz rok. To najbolj nazorno izpričujejo načrti, da se pripravi vse za nadaljni obstanek zasedbenih čet v Nemčiji. Kot poročajo, ni samo predvideno obdržati sedanje sta-

nje, marveč hočejo svoja oporišča še zgraditi in povečati. Ob takih dejstvih je seveda razumljivo, da do sklepa mirovne pogodbe še dolgo ne bo prišlo. Tega se mora zavedati tudi Avstrija. Saj je avstrijsko vprašanje tesno povezano z nemškim in razumljivo je, da se bodo 26. t. m. zastopniki zunanjih ministrov v Londonu le sestali, da ponovno odgodijo pogajanja. Avstrija bo torej še, istotako kot Nemčija, dolgo čakala na svojo državno pogodbo.

Sprememba ustave v Jugoslaviji?

Kakor posnemamo iz raznih listov, namerava baje nova jugoslovanska ljudska skupščina važno spremembo ustave. Po teh vesteh naj bi bil prezidij skupščine, ki je bil do sedaj predstavnik države (kot n. pr. v Franciji ali Avstriji državni predsednik), ukinjen. V

go nima povoda, dokler v hladni vojni prednjači.

V tej veliki tekmi je zadobilo tržaško vprašanje važnost in Amerikanci se na vse načine trudijo, da bi spravili Jugoslavijo in Italijo k zeleni mizi in tako to vprašanje zadovoljivo rešili v svoj prid. Sovjetska zveza pa je 21. aprila s protestnimi notami zapadnim velesilam izjavila, da zahteva takojšen umik zasedbenih čet in postavitev v mirovni pogodbi predvidenega guvernerja. Škoda, da pri vsem tem ne igrajo vloge stvarni gospodarski in politični pogoji, marveč je to vse le del mrzle vojne. Ne bo pa za Ameriko lahko obvladati vse težave, ki jih je Rusom uspelo podžgati od Kitajske, Indokine, Burme, Trsta in Nemčije in kot najnovejše ruske zahteve radi Dardanel. Razumljivo je torej, da postaja ameriška javnost nervozna in zahteva novih ukrepov.

tem so zastopane vse ljudske republike in predsedstvo preide po vrstnem redu od ene na drugo. Posle in naloge tega prezidija bo prevzel državni predsednik, za katerega je predviden marsal Tito sam, za ministrskega predsednika pa naj bi po istih vesteh napredoval dosedanji zunanji minister in podpredsednik vlade Edvard Kardelj. Zunanji minister bo postal dosedanji jugoslovanski poslanik v Ameriki.

Svedska nevtralnost

Švedski državni zbor je v svoji aprilski seji razpravljal o državni zunanji politiki. Desnica se je trudila, da bi Švedsko spravila vsaj delno v zvezo nordijskih držav. S tem bi bila posredno ustvarjena zveza z atlanskim paktom, katerega članici sta tudi Norveška in Danska. Vlada, ki je socialistična in ima v parlamentu absolutno večino, je vztrajala na popolni nevtralnosti, ker je ta bila pravilna in Švedski najbolj koristna v obeh minulih svetovnih vojnah. S tem je potegnjena črta pod doglotrajna prizadevanja Zapada, pred vsem Norveške, ki se je močno trudila v tej smeri.

Politični teden

„Hladna vojna“ med Ameriko in Sovjetsko zvezo dobiva žal vedno ostrejši oblike. Podoba je, da so Rusi pričeli z že večkrat napovedano pomladansko politično ofenzivo. Hvala Bogu, da zaenkrat v tej velikanski borbi govore le besede in se izmenjujejo razne protestne note. Slučaj s sestreljenim ameriškim letalom pa dovolj nazorno kaže, da od groženj do sovražnih dejanj pot ni dolga, da lahko iz iskre, če se pravočasno ne pogasi, nastane požar, ki bi privedel vse človeštvo na rob propada. Te nevarnosti se zavedajo tudi v krogih Organizacije združenih narodov. Generalni tajnik Trygve Lie je zato pričel z veliko posredovalno akcijo. Odpotoval je v Evropo, kjer bo obiskal večje evropske prestolnice, med njimi tudi Berlin. Na ladji „Queen Mary“ (Kraljica Marija) je dal časnikarjem izjavo, da namerava podvzeti vse, da bi prišlo vsaj do ublažitve hladne vojne. V ostalem pa meni, da bo ta trajala verjetno še nekaj let. Nadalje je povedal, da delovanje Organizacije združenih narodov močno trpi vsled nerazčiščenega vprašanja Kitajske. Sovjetski delegati namreč ne priustavljajo več sej, ker je tam še vedno navzoč zastopnik Kangaj-šekove nacionalistične Kitajske. Trygve Lie je rekel, da pojde morda tudi v Moskvo, če se bo pokazalo to kot potrebno in koristno za svetovni mir. Trygve Lie je nedvomno osebnost, ki je najbolj pripravljena za posredovanje med obema vellesilama in mu je že večkrat uspelo ublažiti grozeča nasprotstva. Poleg tega je menda edini politik zapadnega sveta, v katerega imajo Sovjeti še nekaj zaupanja.

Če večkrat rabimo izraz „hladna vojna“, tedaj pojmujejo pod tem pravzaprav vse, kar se na svetu politično ali vojaško pomembnega zgodi. Saj ga skoraj ni dogodka, ki ne bi naravnost ali pa posredno spadal v okvir borbe med Vzhodom in Zapadom. Po vseh celinah našega ljubega starega planeta se bje ta zagrizena hladna vojna. Ustavili se bomo le na nekaterih najvažnejših točkah in pa na takih, ki nas predvsem zanimajo.

OSTRE PROTESTNE NOTE

V katerih si oba velika protivnika s prav zaslojenimi izrazi pripovedujeta prav nič prijateljske stvari, so bile izmenjane radi sestreljenega letala, o katerem smo že pisali. Ameriški poslanik v Moskvi je z nadvse resnim obrazom izročil Gromniku tako noto, pogovor sam pa ni trajal niti pet minut. Ruski odgovor je bil potem čudno jedek in kratek. „Ne vemo... Nam ni znano... Mi nismo, krivi ste vi... Pripravljate se na vojno“, in tako dalje. Amerikanci so silno razburjeni in najbolj užaljeni svetujejo, naj bi kar prekinili diplomatske odnose s Sovjeti. Takega koraka pa si seveda noben pameten človek na svetu ne more želeči. Zato se tudi Trygve Lie-ju tako mudi...

TRZAŠKO VPRAŠANJE

Kot poročamo na drugem mestu, je nastal okoli Trsta velik hrup. Predvsem so se Italijani trudili in prav posebno „neki odbor“ za osvoboditev Istre, ki je poslal protestno resolucijo Varnostnemu svetu, da bi svetovno javnost dobili na svojo stran. Važnost Trsta podčrtava navzočnost precejšnjega števila ameriških in angleških vojnih ladij. Trst predstavlja v resnici eno najvažnejših oporišč Zapada v Evropi, preko katerega prihaja gospodarska in vojaška pomoč v njegovo zaledje.

Jugoslovanski stališče glede Trsta je našlo na Zapadu razmerno dober odmev. Za vsem stoji menda vsekakor resno prizadevanje zapadnih sil, kar podčrtava dejstvo, da v jugoslovanski Reki (Fiume) z mrzlično naglico raztovarjajo ladje in njihov tovor (najbrž ne samo živila in gospodarski stroji) brzi v neštevilnih vlakih v smeri proti Beogradu.

ITALIJA

Prvi povojni italijanski manevri v južnem Jadranu se vršijo. Udeležuje se jih vsa italijanska mornarica, ki obstoja iz enot, kakor jih predpisuje mirovna pogodba z Italijo. Na edini bojni ladji, ki jo Italija še ima, se poleg ministra za obrambo, generala Paccardina,

udeležuje manevrov tudi ministrski predsednik De Gasperi.

JUGOSLAVIJA—GRČIJA

V zadnjih „Političnih tednih“ smo omenili, da ameriška diplomacija v Atenah vztrajno pritiska, da bi prišlo do zblizanja tudi med Grčijo in Jugoslavijo. Močan korak v tej smeri je bil storjen pretekli teden, ko je jugoslovanski poslanik prvič po treh letih bil sprejet pri ministrskem predsedniku Plastirasu, ki je potem izjavil, da je bil razgovor, ki je trajal pol ure, odkritosrčen in prijateljskega značaja.

„DEUTSCHLAND ÜBER ALLES“

Nemški kancler Adenauer je zapadnim trem visokim komisarjem, ki so prisostvovali njegovemu zborovanju v Berlinu, pripravil kar neprijetno presenečenje. Šel se je izjemoma dirigenta in je koračnic želim Nemcem intoniral znano nemško himno. Kakšna je bila prva reakcija, je znano. Socialisti so zapustili dvorano, visoki komisarji so osupli obsedeli, drugi pa so stali in peli, da je bilo kaj. Radio pa je vse skupaj prenašal na ušesa prebivalcem v Vzhodni Nemčiji. V Londonu pa sta Bevin in Attlee mrkega obraza ugotovila, da je Adenauerjeva gesta bila nepremišljena in nevarna. Popolnoma jasno: če je Adenauer s petjem pesmi, ki velja kot simbol nemške hegemonije in ekspanzivnosti, pridobil med Nemci samimi radi tega kaj več pristašev, pa je obenem sebi in Nemcem v mednarodnih političnih krogih samo škodoval.

SPORAZUM MED CERKVIJO IN DRŽAVO NA POLJSKEM

Vatikan je na prve vesti o tem sporazumu izjavil, „da je povsem presenečen.“ To izgleda sicer nekoliko neverjetno, saj je vatikanska diplomacija znana po svoji dobri informiranosti. Zanimivo je tudi tu, da je prav v dneh, ko

je bil ta sporazum podpisan, bil v Vatikanu poljski kardinal Sapieha, ki je papežu poročal o položaju Cerkve na Poljskem. Nehote se spomnimo, da je v pretekli dobi prišlo že do več sličnih sporazumov med Cerkvijo, oz. Vatikanom in državo. V spominu nam je konordat s Hitlerjem, katerega pa Hitler ni držal. Z diktatorji sklepali sporazume je vedno kočljiva in tvegana zadeva. V ostalem pogodba, kakor stoji pač na papirju, za Cerkve ni neugodna, ker ji priznava pravico do vzgoje mladine in do udeleževanja tudi izven strogo cerkvenega področja. Zanimiva pa je določba te pogodbe, v kateri poljski škofje priznavajo novo nemško-poljsko mejo na črti Odra—Nisa, ki priključuje Poljski znaten del ozemlja, ki je bil po Nemcih naseljen.

BELGIJA

Belgijska kriza se vendar po dolgih tednih bliža svojemu koncu. Kakor te dni kaže, so se stranke zedinile s kraljem v smislu, da se kralj Leopold III. vrne v državo za osemnajst dni, da sam preda oblast v roke svojemu sinu in se potem umakne vsaj za nekaj časa v zasebno življenje in sicer v belgijski Kongo v Afriki. Po tej rešitvi bodo verjetno sestavili koalicijsko vlado vseh treh ali pa vsaj dveh strank.

KATOLIŠKI ŠKOFJE PROTI KOMUNIZMU

Preteklo nedeljo so po vseh cerkvah vzhodne Nemčije prebrali pastirsko pismo tamošnjih katoliških škofov, ki se odločno izjavljajo proti komunizmu kot izrazu materialističnega svetovnega nazora. V enaki meri so se škofje izjavili proti kapitalizmu, ki ima istotako svoj izvor v oboževanju materije.

Podobno pastirsko pismo so isto nedeljo izdali tudi protestantovski škofje vzhodne Nemčije.

In danes? Inozemski glasovi k šolskemu vprašanju na Koroškem

V našem listu smo objavili vrsto člankov, ki so nam nazorno pokazali, kako se je pri nas na Koroškem pripravil današnji položaj na šolskem polju. Zanimiva je bila vloga staršev tekom desetletij. Kako so ravnali s to voljo, ko so starši zahtevali slovenski pouk v šoli, kako ravnajo s to isto voljo staršev sedaj, ko so ljudem zmešali pojme.

„Die neue Zeitung“, to je list, katerega izdaja ameriška zasedbena oblast v Münchenu, se ponovno bavi tudi s prilikami na Koroškem; ob enem je to list, katerega se poslužujejo tudi koroški krogi, da bi obveščali nemško in ameriško javnost.

Imenovani list prinaša 10. marca 1950 članek pod naslovom „Dunaj zavrača koroške šolske načrte“. Članek razpravlja o šolski odredbi iz leta 1945 in trdi, da je ta odredba posledica britanskega pritiska in zahtev slovenskih šovinistov. Niti z besedo pa pisec ni omenil nasilja, katerega je nad Slovenci izvajal nacizem in pomneževanje, ki ga je načrtno gojila nemška šolska oblast vsa desetletja. Da seveda pogreva pisec staro bajko v vindišarjih in ponavlja staro trditve, da Slovencev na Koroškem sploh ni, in to svojo trditve poskuša utemeljiti celo z voilnimi rezultati iz oktobra 1949, je razumljivo. Bolj zanimivo bi pač bilo, če bi nam članek pojasnil, kam so Slovenci izginili, ker dejstva pač ne more nihče zanikati, da so tu bili in so tudi še danes. Če se na eni strani trdi, vsakdo, kdor voli eno ali drugo slovensko stranko je izdajalec in irenditist, vsak pa, ki voli nemško stranko, je Nемец, tedaj pač ali za Slovence sploh ni prostora kljub vsem zagotovilom, ne oziraje se na to, da pri takem postavljanju Avstrijev sploh ni in za nje tudi ni prostora.

Pisec članka nadalje trdi, da je zvezna vlada na Dunaju zelo vznevoljena nad koroško gonjo proti dvojezični šoli, ker se pač Dunaj v tem času hoče izogniti vsakemu novemu trenju z Jugoslavijo na eni strani in na drugi strani pa je politično sila nespretno, da so vprizorili tako gonjo ravno v tistem času, ko so se pričela pogajanja za ureditev priključitve južnega Tirola za tamošnje Nemece, kakor to predvideva mirovna pogodba

za Italijo, oziroma dogovori med Avstrijo in Italijo ob priliki sklepanja mirovne pogodbe z Italijo leta 1947. Iz navedenih vzrokov dunajska vlada ne more soglašati s koroškimi šolskimi načrti, katere je predložila dunajski vladi delegacija iz Koroške pod vodstvom g. deželnega glavarja Wedeniga. Tako daleč pisec imenovanega članka.

Isti list prinaša v izdaji od 29. marca 1950 odgovor koroških krogov, katerega je napisal glavni urednik celovške „Neue Zeit“ g. Blatnik.

Blatnik piše med drugim: „Dunajska in koroška vlada sta istega mnenja glede dvojezične šole na južnem Koroškem. Obedve sta mnenja, da sedaj ni čas za kakršna koli razpravljanja o tem vprašanju, ker še Avstrija nima državne pogodbe in še koroške meje niso potrjene.“

Kar povzroča toliko prahu, je samo tekma med VdU (svoječasni nacisti) in delom Österreichische Volkspartei (klerikalci), ki so oboji rabili za občinske volitve novih parol in so si od tega obetali uspeh. Vsa stvar je bila za deželo nevarna; slovenski tisk je govoril o novem valu germanizacije in Avstrijo je vse to spravilo v težek položaj.

To neodgovorno igro smo ustavili, ker se je tako zvezna kakor deželna vlada in tudi socialistična stranka, ki je najmočnejša v deželi, odločno odvrnila od take propagande, ki deželi zunanje politično škoduje. Tudi prebivalstvo je opazilo, da je šolsko vprašanje samo sredstvo v dosegu gotovih ciljev.

Dvojezično šolo so svoj čas zahtevale britanske zasedbene oblasti, zahtevali pa so jo tudi jugoslovanski šovinisti, ki so igrali vlogo zastopnikov slovenske manjšine. Dvojezična šola na Koroškem je podobna šolam v dvojezičnih kantonih Švice. Seve imamo na Koroškem nemške starše, ki iz nacionalnih vzrokov ne dopustijo svojim otrokom, da bi se učili drugega jezika. Tako nastanejo potem umetno podžgana šolska vprašanja na Koroškem.“

Za vsakega, kdor pozorno prebere članek g. urednika Blatnika, je razvidno, da je v svojem odgovoru več povedal o koroških prilikah, kakor je verjetno hotel povedati!

KOMINFORM IN NEMCI

V novejšem času se pripravljajo s strani Kominforma nova politika napram nemškimi narodnim manjšinam. Te manjšine so utrpele v vzhodnih državah zubo skoraj vsega premoženja in velik del je bežal leta 1944 in 1945 proti zapadu v upanju, da najde tam novo domovino ali pa svojo pradamovino. Procesi, ki so po raznih državah sledili, so v tem pogledu marsikatero stvar razkrili, ki nam je bila preje neznana.

Namestnik ministrskega predsednika v Budimpešti in tajnik komunistične stranke na Madžarskem je sprejel zastopnike nemške narodne manjšine in jim zagotovil vso zaščito pred madžarskim šovinizmom in da jih bo komunizem v vsakem pogledu podpiral. Iz Romunije celo javljajo, da so tamošnjim Nemcem zopet dali gotovo svobodo v kulturnem življenju, da zopet izdajajo svoje liste in drugo. Ta dva dogodka gotovo kažeta novo pot Vzhoda do Nemcev in poskus si zagotoviti naklonjenost nemških manjšin in potem teh tudi celotnega nemškega naroda, ki je danes tako zelo zožen v svojem „življenjskem prostoru.“ Zdi se nam, da je hodil podobno pot tudi Hitler, ki se je posluževal nemških narodnih manjšin pri svojem prodiranju proti vzhodu. Seve je smer politike danes ravno obratna.

VdU

S 1. decembrom je pričela Zveza neodvisnih (VdU) izdajati svoj dnevnik „Österreichische allgemeine Zeitung“. Minuli teden pa so list radi gospodarskih težav zopet ukinili, kar brez dvoma kaže, da število pristašev pada, ker bi si drugače ne mogli predstavljati, da bi stranka s 16-timi poslanci v parlamentu ne zmogla svojega dnevnika.

VOJNA NA KITAJSKEM

Po daljšem odmoru so komunistične čete na Kitajskem zopet naskočile nacionalistično armado, ki se je zatekla na Formozo in nekaj manjših otokov. Komunisti so zasedli na otoku Hainan glavno mesto Hoihau. Po poročilih je popolna zasedla otoka le še vprašanje dni.

RUSKA PROTIKACIJA

Kot znano je pretekla tedne Danska dovolila Ameriki, da se je pri iskanju svojega, nad Vzhodnim morjem sestreljenega letala, posluževala danskih letališč in pristanišč.

Nenadno je sedaj Rusija zaprosila Dansko, da ji dovoli uporabo danskega pristanišča, ker hoče iskati neko rusko ladjo, ki se je bajé potopila v bližini otoka Bornholm v danskih vodah.

SPREMENBA V UPRAVNEM VODSTVU

Kakor poročajo listi, nameravajo zapadni zavezniki dosedanje vojaške visoke komisarije zamenjati s civilnimi visokimi komisarji. Tako naj bi angleškega generala Wintertona nadomestil britanski poslanik na Dunaju Sir Harold Caccia. Kot nagib za ta ukrep navajajo zmanjšanje zasedbenih stroškov.

Inozemskim naročnikom

VAŽNO OPOZORILO

Vse dosedanje naročnike „Našega tednika“ in „Koroške Kronike“ opozarjamo, da bo uprava lista „Naš tednik — kronika“ pošiljala list le onim naročnikom, ki bodo list plačali vnaprej. Naročnina znaša mesečno pet šilingov ali odgovarjajoča protivrednost v tuji valuti (za pet mesecev je naročnina 1 dolar).

Zagotovite si redno prejemanje lista in pošljite čimprej naročnino vsaj za nekaj mesecev na naslov: Uprava „Našega tednika — kronika“, Klagenfurt — Celovec, Viktringer Ring 26.

ZAKLJUČEK TEČAJA V ŠT. RUPERTU

30. aprila zaključil gospodinjstva šola v št. Rupertu pri Velikovecu svoj zimski tečaj z obširno razstavo, ki naj prikaže delo tega tečaja. Razstava je odprta ves dan.

Ob 15. uri kulturna prireditev v Narodni šoli. Vsi prisrčno vabljeni!

Pri nas na Koroškem

ZVABEK

Naši igralci, ki v tem letu ne nastopajo več prvič, so nas presenetili minulo nedeljo, dne 16. t. m. z lepo trodejanjo „Pri kapelici.“ Kljub slabemu vremenu so gostje od blizu in daleč docela napolnili dvorano pri Abnerju. Ta dobri obisk je bil po poteku igre šele upravičen, temveč so bila vsa pričakovanja še prekošana.

Lepa igra ne dviga le znanja domače slovenske govorice temveč je tudi važen činitelj srčne vzgoje in lepega vedenja. Dosti se je hvalilo naši mladini v preteklosti surovo silo in robatost in smiselno poštenje kot omejenost in nespособnost. Igra „Pri kapelici“ v svojem poteku nazorno kaže, da je nazadnje le poštenje, ki nekaj velja in Lipeta niti težki tisočaki — sad krivičnega umora in ropa — ne morejo osrečiti. Tembolj se smili vsakomur dobra Metka s svojo tugo a tudi s svojim nepremagljivim zaupanjem v višjo pomoč. Želimo, da bi se pomembne besede starega Reparja, da je pravica še vedno zmagala, uresničile tudi nad trpečim in upajočim slovenskim rodом, kakor so se nad Ivanovo družino in nad Metko. Da je bil Jurček še posebno lušten in posrečen, ni treba posebej omenjati, enako so se tudi ostali igralci v svoje vloge dobro vživeli in jih skoro brez izjeme dovršeno podali. Za to gre vsem igralcem zahvala za njihov trud in posebej še č. g. misijonarju, ki so vežbali vloge in jim gre v prvi vrsti zasluga za lepi uspeh igre.

V Drobenticah leta 1856., str. 222 piše škof Slomšek takole: „Malo pomaga lepo polje, če je mladina pusta celina, tudi žlahtno trsje in rodovitno drevje kaj ne izda, če so mladeniči divjaki, deklice trnate samorastke. Dobre šole je potreba vsem, posebno mladim ljudem, slabi ljudje delajo hude čase. V taki fari, srenji in hiši, ki prave šole nima, je vedno zima, glava takih ljudi je puščava, srce pa led. Truplo sicer živi, pa kaj pomaga, ker duša spi večne smrti žalostno spanje.“ — Dasi spisane skoro pred sto leti, so ohranile te besede svoj pomen do danes in potreba dobre šole, kjer se poleg znanja oblikuje tudi srce in značaj, je za mladino po dolgi svetovni vojni še večja nego je bila kdaj v mirnih časih. Taka šola dobrega je za vsak pravi oder, in lepa igra je zgovoren učitelj, ki ne navaja le z besedo, ampak tudi z dejanji k dobremu. Zato si takega pouka in take šole še večkrat želimo in kakor smo hvaležni za vse, kar so nam naši igralci pokazali lepega doslej, jim kličemo z navdušenjem za jeseni in na zimo: na veselo svidenje!

DOB PRI PLIBERKU

V nedeljo, dne 30. aprila bomo blagoslovili pri nas dva nova zvonova. Vabimo vas vse vernike iz bližnje in daljnje okolice k tej slovesnosti. Začetek ob 9. uri.

Popoldne pa bo naša mladina vprizorila igrō, h kateri so vsi vabljeni.

OBIRJE

Sneg je skopnel in tudi v našo podjbrsko dolinico prihaja lepa pomlad. Prve cvetlice lepšajo naše hribčke in dolinice. Najlepši pa je sedaj pogled na sončne kraje Obirja in Kort, kjer rdeče cvetoče vresje krasi pogorje. Pridne čebelice obletavajo cvetje in nosijo svoja sladka bremena na svoja domovja. Čebelarji si obetajo zgodnjih rojev in mnogo medu, ako bo vreme ugodno. Čebelice so tuintam nekoliko bolehole, a večina panjev je ostala zdrava.

Tudi sadno drevje obeta lepih sadov, če ne bo sneg ob času cvetja vse pokvaril, kot že dve leti.

Nekdo — je pač marljiv človek — pripravlja zemljo in vse potrebno, da si ob cesti postavi svoj domek. Se pač ravna po besedi stari: Pomagaj si sam in Bog ti pomaga!

Prav pridno nas obiskujejo zastopniki raznih lesnih trgovin. Prav lahko bi prodali ves les in izsekali vse gozdove.

Toda kaj bi postal naš kraj brez gozdov? Kmet brez gozda je pri nas obsojen na propad — na gospodarsko smrt. Naši gozdovi že nekaj let bolehalo na jetiki — prevelikem izsekavanju. In vendar je gozd danes največje vrednosti. Za poljedelstvo večini posestnikov manjka poslov. Današnja mladina ne mara za hlev in polje, četudi se ne brani mleka in kruha in vsega, kar hlev in polje rodi. Kmet v svojem slabem gospodarskem položaju ne more plačevati visokih plač, ki se dandanes zahtevajo. Smrt grozi tudi obirski živinoreji. Ple-menskih bikov ni. Niti enega ni pregledna komisija potrdila. Bikorejci namreč niso bili pravočasno obveščeni in svojih bikov niso prignali na ogled. Komisija je pa nato prepovedala pod strogimi kaznimi rabiti nepremirane bike. Ne bo torej v doglednem času ne telet, ne mleka. Ali bi morda tedaj kazalo in se obneslo pustiti živinorejo in poljedelstvo in gojiti gozd? Gošarjev in hlačah in jankah bi se lahko dobilo, ki bi sekali gošo in sadili smrekice. Prav tako ne manjka lesnih delavcev za sekanje lesa. Seveda jih je treba boljše plačati, kot za poljsko ali hlevsko delo.

Središče našega kraja je Kurja vas, kakor ta kraj nekateri hudomušno imenujejo. Iz Kurje vasi prideš na vse strani sveta.

KROČANJE

Družini gospoda nadučitelja Mirka Srienec pristočno častitamo k novorojenčku Kristu.

Zegnanje smo pri nas prav veselo opravili. Prišli sta procesiji iz Golovice in Kneže kljub slabemu vremenu. Seve so bili tudi gostilničarji z uspehom prav zadovoljni.

Ker po dolini slišimo zvonove, se je tudi nam zahotelo po novih zvonovih in kakor čujemo, bodo pričeli tudi pri nas z zbiranjem za nakup zvonov.

ZITARAVAS

V soboto je umrl Martin Hus, pd. Hus v Žitarivasi v 47. letu svoje starosti. Pred mesecem pa je po kratkem zakonu zgubil svojo drugo ženo, Hadenikovo Pepo v Žitarivasi.

Rajni zapušča dva mladoletna otroka. Po težkih letih vojne se je vrnil in kljub družinskim nesrečam se mu je prosrečilo, da je svoje novo gospodarsko poslopje skoraj dogotovil. Tudi za hišo je že pridno pripravil. Na žalost mu ni bilo usojeno, da bi užival sadove svojega dela. Mogoče si je pljučnico, katera ga je spravila v prerani grob, ravno pri tem delu nakopal. K sreči je svoje-ga sina preživel oče, ki bo s svojim spretnim nasvetom skrbel za svoje vnuke.

Tudi o drugem nenavadnem pogrebu še nismo poročali. V velikem tednu smo pokopali Jožefa Bregarja, ki je skoraj 30 let opravljal službo strelca ob slovesnih prilikah. V priznanje in zahvalo so se strelski tovariši pri polaganju krste v grob poslovili od rajnega s strelji iz dveh možnarjev.

Naj bo domača zemlja lahka, zaostlim pa naše pristočno sožalje.

BAJTIŠE

Majhna je naša vas in le redkokdaj se zgodi v njej kaj posebnega. V ponedeljek popoldne pa je hitelo v cerkev vse, kar ni bilo zaposleno z delom v tovarni. Pričakovali smo namreč prihod pravnika višenega g. knezoškofa, ker je bila napovedana vizitacija fare in birma. Pozdravili so visokega gosta še deček in deklica, dve mladenki, zastopnik župniškega sveta, šolski vodja in orožniški komandant.

V polni cerkvi je nadpastir opravil cerkvene obrede in pridigal. Njegove besede je vernikom v svoji pridigi raztolmačil g. dekan, Birmanih pa je bilo 7 birmancev. Po končanih opravilih se je prevz. nadpastir odpeljal v Sele pregledat knjige in prenočit. To je bil za naš mali kraj res izreden dogodek in doživetje.

ŠMARJETA V ROŽU

Imeli smo štiri poroke. Travnjakov Hanzej je vzel Klemenčevo Rozi in jo pripeljal v našo faro. Poroka je bila v Apačah. Bajtnikov Avgust se je poročil na podružnici in se odpeljal z mlado ženo na novi dom na Reberci. V farni cerkvi pa so isti dan, na Belo nedeljo, poročali podkroški prošt svojo nekdanjo šolarko. Četrta poroka, edina s poročno sv. mašo, pa je dala Jančičevi družini Lučovnik novega gospodarja: posestnica Kristina je pripeljala na svoj dom Hutlnovega Hanzeja, da bosta v skupni muji skrbela za hišo in dom. Poročil ju je nevestin stric iz Št. Janža. Čestitamo in želimo obilo sreče in zadovoljstva!

GOLŠOVO

V torek 18. aprila ob deveti uri smo pozdravili pri nas prevz. g. škofa. Po slovesni sv. maši in škofovi pridigi se je vršila blagoslovitev pokopališča in birma ter izpraševanje šolskih otrok.

Kljub delavniku in slabemu vremenu je bilo mnogo ljudi, ker v naši fari že 55 let ni bilo birme. Tokrat je bilo osem birmancev.

LEDINCE

Po občinskih volitvah se je tudi pri nas konstituiral občinski odbor. Zupanom je bil izvoljen g. Baumgartner Franc. Slovence zastopata v odboru Lepušič, pd. Fuger iz Raven in Resman Franc, pd. Tratnik, ki je tudi član ožjega odbora. Lepušič in Resman, oba izseljanca in izkušena gospodarja, bosta vestno čuvala nad skupnimi interesi vseh občanov.

Naša fara se tudi že pripravlja na primicijo g. Gabruča Jožefa.

ST. LENART PRI SEDMIH

STUDENCIH
+ Jernej Fischer

Dne 17. aprila je veliko ljudi spremljalo k zadnjem počitku Zelančičevega očeta. Dosegel je skoro 89 let. Bil je zelo ugleden in priljubljen. Posebno so ga daleč na okoli klicali, če so kmetje rabili pomoč pri živini. Vedno je rad pomagal. Najbolj smo ga spoštovali zato, ker je bil vzgleden katoličan. Ko se je tu pred 24 leti ustanovilo apostolstvo mož, je bil rajni oče med prvimi, ki so pristopili. Vsa leta se ga je videlo pri mesečnem sv. obhajilu. Že ko je težko hodil, na prvo nedeljo je pač bil v cerkvi in pri obhajilni mizi. Če je človek šel mimo Zelančičeve hiše, ob lepem in toplu vremenu je sedel oče na soncu z rožnim vencem v roki. Doma je bil na Brdu.

V ponedeljek, 16. aprila, na večer so se vrnili iz Rima naši prvi romarji, ki so

se na velikonočni torek odpeljali z avtobusom pod vodstvom preč. g. Čebula, provizorja v Šmiklavžu na Dravi. Romanje so začeli s sv. mašo na Čavi ob 3. uri zjutraj. Na celi poti so imeli romarji le eno samo poškodbo, ko se jim je v Padovanski nižini pri Rovigu pokvaril en kroglični ležaj. Ko je bila škoda popravljena, so nadaljevali pot ob jadranski obali. Pri Rimu so že čakale nune v Bračanu na romarje, jim nudile ne samo navdve prijazen sprejem, ampak tudi močno okrepčilo in ves čas prijetna prenočišča. Romarji — 34 po številu — ne morejo dovolj pripovedovati o veličastnem doživetju v Rimu, o božji službi v cerkvi sv. Petra, o katakombah, kjer je preč. g. župnik Kuchling imel v katakombi sv. Cecilije sv. mašo, kako se je ravnatelj katakomb, ki je Slovenec, razveselil koroških Slovencev, o mnogih cerkvah, ki so jih obiskali, o razvalinah starega Rima, središča starega, še poganskega Rima, o Koloseju itd. Posebno pa je mogočno vplivala na romarje častitljiva oseba sv. Očeta in njegova ljubeznivost pri avdijenci, katero so zavoljo obilnih romarjev doživeli kar v cerkvi sv. Petra. Polni najlepših vtisov so se romarji vračali po zapadni strani Italije, tako da so videli tudi Tirensko morje, od daleč celo Elbo, kjer je bil Napoleon prvič zaprt, ogledali so si lepi viseči stolp v Pisi in ugibali, zakaj da ne pade, ko toliko visi itd. Vsaj ne morejo vsega povedati, preveč je bilo novih vtisov in doživetij, mlajši so prvič videli morje. Žal nam je, da so na poti domov tako hitro vozili, da so zgubili velike palmove veje, ki so jih namenili za sv. Lenarta. Kadar jih je hotela premagati v avtobusu utrujenost, jih je budil radio Šmiklavž z močnim zvočnikom, da so si zapeli ali pa tudi molili. Vsi pripovedujejo, da so res romali, a ne samo oči pasli. Da so vsi zadovoljni in hvaležni č. g. voditelju in lastnici avtobusa, se razume.

Ena žena je celo doživela, da se je bolna podala na pot, a se zdrava vrnila.

NEVIHTA NAD CELOVCEM

Zadnji petek se je nad mestom in okolico odprlo nebo in lilo je kakor iz škafa. Med dežjem je padala tudi toča v obliki lešnikov. Vendar škode ni bilo posebne, ker zaenkrat še sadno drevje ni v cvetu. Tudi Rož je bil od tega neurja precej prizadet.

Največ škode pa je napravilo neurje v okolici Št. Vida ob Glini. Toča, ki je padala tam, je imela velikost kurjih jajc in je v veliki meri uničila sadje in velik del žitnih polj.

V velikovski okolici je neurje ostalo brez znatnejše škode.

Narodno vprašanje STO-ja

Grof Sforza zagovarja pripadnost STO-ja k Italiji tudi iz narodnostnih razlogov. Govoril je o STO-ju kot o nedvomljivo čisto italijanski zemlji.

Grof Sforza je dober poznavalec slovenskega Jugovzhoda. Čudno torej, da ne pozna dejanskega narodnostnega stanja na Svobodnem tržaškem ozemlju.

Saj je vendar splošno znano dejstvo, da na področju A pretežno italijanski značaj neha že v vseh predmestjih Trsta in da pričrjena strnjeno slovensko ozemlje že v njegovi zgornji okolici. Če pa grof Sforza morda misli na veliko italijansko večino tržaškega centra, bi pri tem ne smel prezreti, da je to stanje nastalo, po zaslugi ali pa po krivdi — kakor kdo želi — fašizma, ki je s popolnim uničenjem gospodarske podlage tržaških Slovencev in s preganjanjem vsega, kar je bilo slovenskega, primoral desetisoče tržaških Slovencev na emigracijo. Kdor hoče ostati dosleden in nepomirljiv v obsojanju fašizma, bi tudi ne smel kovati političnih argumentov iz krivic, povzročenih od fašističnega režima.

Kar velja za Trst, velja sicer tudi za skoro vsa mesta na področju B STO-ja. Razen v bujskem okraju so vsi Italijani zbrani v glavnem samo v obrežnih mestih Koper, Piran, Izola in Umag. Že čisto neposredno zaledje teh mest je popolnoma slovensko in hrvaško.

Gotovo ne more služiti evropskim koristim, če se kdor koli gleda narodnostnega stanja na tem ozemlju še vedno

poslužuje očitnih neresnic, posebno, ko gre pri tem za narod, o katerem je grof Sforza v svoji knjigi „Jugoslavija“ (izšla 1. 1948.) napisal tole mišljenje:

„Slovenci so v času miru, namreč, kadar niso vznemirjeni od nezdravih mrzlic (in danes se pač brez dvoma nahajamo v času miru) eden od najbolj resnih in pozitivnih narodov Evrope. Izredno sposobni na gospodarskem področju, so vztrajni, praktični, sposobni; spominjajo na Čehe z večjo poetično fantazijo.“

In danes gre grof Sforza mimo tega naroda, ki predstavlja na tem ozemlju avtohtono prebivalstvo, kakor bi ga sploh ne bilo!

Ko zahteva Svobodno tržaško ozemlje za Italijo, pozablja grof Sforza očitno še na druge okolnosti. Narodnostne meje se na STO-ju lahko zelo točno začrtajo. In kar velja za Italijo, mora očitno veljati tudi za Jugoslavijo. Zahtevati novo rešitev tržaškega vprašanja po narodnostnem načelu in mirovne pogodbe pomeni, da Italija lahko zahteva za sebe narodnostno in s tem državno mejo na področju A, ki bi začnela nekje pri Barkovljah, šla preko Rojana, Škorlje, Sv. Ivana, Kolonkovec in končala nekje pri Šklednju. Na področju B bi pa ta meja pričrjenala in končala nekje pred mestnimi vrati Koper, Pirana, Izole in Umaga.

Zelo dvomimo, da bi bilo italijanskemu prebivalstvu teh mest s tako razmejitev posebej ustrezno.

(Iz „Demokracije“ op. ur.)

Več lucerne

Vsako leto moremo spomladi opazovati, da skoraj vse krmne rastline več ali manj trpijo vsled suše in da se zato ne razvijajo dosti bujno in da tudi ne dajejo tako velikih pridelkov, kakor bi si želeli. Le ena krmna rastlina je, ki tudi pri pomanjkanju vlage dobro uspeva in to je lucerna, ki jo pri nas še veliko premalo poznajo pa tudi zato veliko premalo sejejo.

Zakaj priporočamo lucerno?

Lucerna sega s svojimi koreninami tako globoko v zemljo, da ji suša ne more škodovati, ker dobi vlogo iz spodnjih zemeljskih plasti, v katerih je ravno letos zaradi zadostnih padavin v letošnji zimi zadosti vlage.

To pa je samo ena velika prednost, ki jo ima lucerna pred drugimi krmnimi rastlinami. Druga izredno velika prednost pa je v tem, da daje lucerna zelo velike pridelke kakor gotovo nobena druga krmna rastlina. Pa ne samo, da so pridelki veliki, lucerna vsebuje tudi zelo veliko beljakovinskih hranilnih snovi, ki so gotovo najdragocenejši sestavni del vsake krme. Poleg beljakovinskih snovi pa vsebuje lucerna tudi še druge hranilne snovi, ki so važne predvsem za tvorbo kosti v živalskem telesu.

Tretja velika prednost pridelovanja lucerne pa je njena razmeroma dolga letna trajnost. Gotovo je velikega pomena, ako ni treba sejati lucerne vsako tretje leto, kakor n. pr. rdečo deteljo. Lucerna ostane na njivi namreč vsaj štiri leta, navadno pa več in tudi do 10 let in v vseh teh letih daje velike pridelke.

Vsi ti navedeni razlogi zadostno govorijo zato, da zelo znatno povečamo pridelovanje lucerne. Danes imamo na Koroškem okrog 125.000 ha njiv in od tega odpade na lucerno komaj okrog 1700 ha, torej komaj nekaj nad en odstotek, kar je gotovo premalo. Saj bi z večjim pridelovanjem lucerne mogli znatno zvišati število živine, mogli bi pa predvsem izboljšati kakovost živine.

Kje uspeva lucerna?

Važno je zato, da nekaj več vemo o pridelovanju lucerne. — Lucerna ljubi suho in sončno podnebje in daje v vlažnih krajih, kjer je tudi od spomladi do jeseni večkrat megla, manjše pridelke. Razen tega zahteva lucerna globoko zemljo, ki vsebuje mnogo apna in tudi ne prenaša stoječe vlage v zemlji. S svojimi koreninami gre namreč zelo globoko v zemljo in črpa tam vodo in hranilne snovi. Zato daje lucerna tudi takrat velike pridelke, ako ob suši krmne rastline skoraj ne morejo uspevati.

Lucerna redko pozebe, pač pa škoduje slana večkrat spomladanskim pogankom. — Lucerne ne smemo sejati na njivo, kjer je že preje bila lucerna, vmes mora biti — kakor pri vseh deteljah — presledok kakih 5 do 6 let.

Najboljše uspeva lucerna po okopavinah, katerim smo gnojili s hlevskim gnojem in po katerih je njiva navadno le malo zapleveljena. Lucerna potrebuje velike količine hranilnih snovi, ker jih pač tudi zemlji mnogo odvzema. Zato gnojimo lucerni obilno s Thomasovo moko ali s superfosfatom in pa s kalijevo soljo. Razen tega potrebuje lucerna tudi velike količine apna v zemlji; ako je v zemlji pomanjkanje apna, ne moremo pričakovati velikih pridelkov lucerne. Pač pa ne potrebuje lucerna dušičnih gnojil, ker more s pomočjo bakterij, ki se naselijo na njenih koreninah, dobivati dušik iz zraka.

Njivo, na kateri hočemo sejati lucerno, smo v jeseni že preorali, sedaj spomladi pa smo jo pustili, ko smo jo preje dobro pobranili, da se na površini dobro osuši in da vzkalijo razni plevi. Lucerno sejemo nato šele, ko se je zemlja že dobro ogreela, z branjem pa smo uničili mladi plevel.

Kdaj in kako sejemo?

Lucerno sejemo navadno med žito in sicer med jari ječmen, še boljše pa med oves, ki ga sejemo zelo redko in ga pozneje ne pustimo dozoreti, ampak ga pokosimo za zeleno krmo. Tudi ječmen, ako sejemo lucerno med ječmen, sejemo zelo redko. Res je tako pridelek ječmena manjši, toda zato se lucerna bolj-

še razvije in daje že prvo leto lep pridelek. Mogli bi lucerno sejati tudi samo, v tem slučaju pa mora biti njiva res popolnoma brez plevela. Taka lucerna nam daje že prvo leto dve dobri košnji. Včasih sejemo lucerno — spomladi seveda — tudi med ozimno žito, ki smo ga jeseni bolj redko sejali.

Semena rabimo na hektar 30 do 50 kg, in sicer v suhih krajih manj, v vlažnih krajih pa moramo sejati bolj gosto, da lucerne ne prerastejo in ne zadušijo razni plevi in trava. Zelo važno je, da kupimo seme, ki je iz hladnih krajev. Ako namreč sejemo lucernino seme, ki je iz toplih krajev, nam bo taka lucerna v mrzlih zimah brez snega pomrznila, nastala bodo na njivi prazna mesta in v štirih letih po setvi ali pa še preje bomo morali lucernišče že preorati.

Pridelki lucerne

Lucerno kosimo trikrat do štirikrat na leto, vedno malo preje, predno začne cveteti, da dobimo tako v krmi čim večje količine lahko prebavljivih beljakovinskih snovi in čim manj težko prebavljivih olesenelih stebelc. Po košnji njivo — tudi že prvo leto — pobranimo, da izrujemo mlade travne rastline in da prerahljamo gornjo njivsko plast zemlje. Zadnja košnja v letu mora biti vedno tako zgodaj, da se morejo rastline do pozne jeseni še dobro obrasti. — Lucerna škoduje, ako na njivi z lucerno pasemo. Zato pasemo na lucernišču šele tisto leto, ko nato lucernišče že preorjemo.

Vsem kmetovalcem moramo nujno svetovati, naj še letos mislijo na to, da bodo eno njivo zasejali z lucerno. S tem bodo pridelali na isti površini večje količine krme in bodo mogli v prihodnjih letih pri istih stroških rediti večje število lepe živine, kar bo vse zelo povečalo dohodke iz kmetije.

SREBRNA OGRAJA

Živel je bogat kmet. Kamor je seglo oko, so ležala njegova polja. Bil pa je zelo trdosrčen. Ko je ob koncu leta delal obračun o dohodkih, je vedno govoril, da ima izgubo. Vsi njegovi sosedje — mali kmetje in bajtarji so bili temu krivi. Ta je bil kriv, da ni bilo toliko sena, ker je njegova kravica zašla na kmetov travnik in mulila in teptala travo. Oni je bil prav tako kriv, ker so kokoši skozi slabo izgrajen plot velikega kmeta uhajale v njegov vrt in tam razkopavale.

Veliki kmet pa se je lagal, ko je trdil, da nima dohodkov in obdolževal radi tega svoje male sosedje. Imel je bogate denarce ob koncu leta in deset krav in sto kokoši ne bi moglo na njegovem tako velikem zemljišču napraviti škode, da bi se jo izplačalo omeniti.

Vzrok je bil drugi: veliki kmet je bil nezadovoljen, ali bolje povedano, z denarjem, ki ga je dobil, nikdar ni bil zadovoljen. Dobil pa je toliko kot niso dobili vsi sosedje skupaj.

Ko je nekoč nadzoroval mejnike svojega posestva, se je zazrl na majno sedovo posestvo in s črno zavistjo ugovarjal, da je tam pšenica višja od njegove. Stopil je čez mejnik in vprašal sosedo, ki je kopal na njivici, kakšno seme ima in če mu ga hoče prodati. Sosed je odgovoril, da noče prodati svojega semena, katerega mu je zapustil njegov oče. Ko je veliki kmet videl, da z denarjem ne opravi nič, mu je začel tožiti, da mu posestvo prinaša samo dolgove, ker nima pravih semen.

Tedaj mu je sosed, ki je izgledal kot

Slovenske oddaje v radiu

27. aprila:

14.30—15.00 Poročila, pouk slovenščine, zdravniško predavanje, lahka glasba.

28. aprila:

14.30—15.00 Poročila, pregled tiska, pestra glasba.

29. aprila:

9.00—9.30 Poročila, ura za mladino, lahka glasba.

30. aprila:

7.15—7.45 Duhovna obnova, pester jutranji spored.

13.30—14.00 Polurna oddaja.

1. maja:

7.15—7.45 Literarna oddaja, lahka glasba.

2. maja:

14.30—15.00: Poročila, pouk slovenščine, gospodarsko predavanje, kmečka glasba.

3. maja:

14.30—15.00: Poročila, gospodinjstvo, kmečka glasba.

puščavnik — bil je bajtar — odgovoril: „Postavi okrog svojih meja srebrno ograjo. Potem bo Bog blagoslovil tvoja semena.“ Bogataš je odvrnil: „Tega ne morem, ker nimam toliko premoženja.“ Mali kmet pa je dejal: „Ti me ne razumeš. Nekaj tolarjev izmenjaj v drobiž in pridi jutri zjutraj spet k meni. Naučil te bom, kako se napravi srebrna ograja.“

Bogataš je prišel naslednje jutro in našel ob mejah svojega posestva nekaj stotin ubožcev. Stali so revni drug poleg drugega za ograjo. Prosili so ga vbojajme. Sosed mu je priklinal in veliki kmet si ni mogel kaj, da ne bi z drobižem, ki ga je imel v rokah, začel deliti miloščino. Še celo prijazne besede je našel pri tem. Sosed-puščavnik pa je dejal: „Da, vidiš, to je srebrna ograja, ki ti bo prinesla mnogo dobrega semena.“

To je ganilo bogatino srce. Prvo seme je poglano na njegovi najslabši njivi — v njegovem srcu. Prej je prežal za svojo ograjo in ni videl, koliko revščine je onkraj njegove ograje. Zdaj se je začudil, odkod toliko revežev na tem svetu. Debele solze so mu pritekale iz oči. Toda tudi njegove njive in travniki so se kmalu ponašali z obilnim blagoslovom. Svojo srebrno ograjo je vedno izpopolnjeval. Postal je mil in dober. Ko je umrl, je vsa srebrna ograja šla za njegovim pogrebom in prav gotovo so ga angelci nesli v nebo.

Njegova izpreobrnitev in njegov zgled pa naj bi še marsikateremu, ki nima srebrne ograje, — odprla oči.

Zvesta srca

(6)

„Dober večer, lubo dekle ali si že naspava se?“

Nežiji je trepetalo srce. Stiskala se je v kot kamrice in prisluškovala pesmi. Vedela je, da velja njej, dasi ni mogla uganiti, kateri pojejo: „Gotovo jih je najel Rebernikov. Sam poje, kot počen lonec.“ Neži se ni pokazala. Še premaknila se ni, da bi jo ja gotovo kdo ne začutil. Pač pa je v sobo prišla mama in skozi okno dejala: „Lepo ste zapeli! Jutri pa na mošt pridite, da vas bom vsaj poznala.“

„Ti pa leč, Neži. Zebraj, da ti kdo ne potrga belih rož. Pa kar meni vse zaupaj, kar imaš na srcu.“ Ljubeznivo, kot malo dete, jo je pokrižala, jo na čelo poljubila, popravila odejo in utonila v temo.

„No, kako si opravil pri Reberniku? Menda so voljni sprejeti Neži za mlado v hišo. Najbolje bi bilo, da bi predolgo ne hodil v vas, je manj nevarno.“ Gospodinja je sedla poleg moža, pričakujče odgovora.

„Mislim, da bo vse prav. Tako sva presodila z Rebernikom, da bi bilo najbolje, če bi hohcet naredili še pred ad-

ventom. V jeseni je vsega dovolj v kašah, veliko delo je tudi pri kraju in tudi živina se vrne s planin. Nežiji bomo že lep del dali, saj je edino dekle in pridna je bila tudi ves čas.“

„Ali si kaj Folt videl, kakšen se ti zdi?“ je bila naprej radovedna žena.

„Kar priden se mi vidi in glavno je, da ima hišo in lep grunt. Bosta tako kmalu s starim prišla k nam. Nekaj smo se menili, da bi našo juničko čiko zamenjal za vola. Bomo še videli, kako se bom odločil. — Ti pa dekletu povej, da bo kmalu nevesta in da je Folt njen ženin. Fante bom pa tako naučil gosti, da se bo o njih o devetih farah marnvalo in si bo vsak želel Mlinarjevih godcev na svatbo.“ Vstal je, dvignil iz žebnja spod stropa veliko trompeto in glasno zatrobil: tra-tra-ta-ta.

„Trap, leč pojdi!“ mu je žena pol v šali pol resno zaklicala, „boš vse zbudil, ali ne veš, da je že noč!“

Neži pa ni mogla zaspati, čeprav so jo mama pokrižali. In zakaj so jo poljubili? Tega navadno niso storili. Le če je imela god ali je bila prav zelo pridna, so ji izkazali to ljubeznivost. Morda pa so ji hoteli še nekaj povedati, kar bi bilo v zvezi s petjem pod oknom? In kdo je pel? Rebernikov že ne, ker ne zna. Morda pa je naprosil kake druge, da so namesto njega zapeli. Prav goto-

vo pa je bil vmes Rutarjev Folt. Zdaj nima šole in je doma. Prav dobro je razločila njegov tenor, ki ga že iz cerkve s kora pozna. Ta tenor je kakor božal srca vseh, ki so ga poslušali. Kolikokrat je kaka deklica v cerkvi kar pozabila na žebiranje in vse, nagnila glavo še bolj nad klop in poslušala, poslušala. Neži se je začela zavedati: „Dekle sem postala kot Jerimova Metka, Mojci in vse druge, ki jim fantje hodijo pod okna pet in niso že neveste. Naenkrat nisem več deklica, ki bi prenašala čedo, pasla krave in varovala bratce. Dekle sem! Svoje srce bom morala nekemu dati, a komu? Rebernikovega? Ne in ne! In kaj, če bodo starši tako hoteli? Ljubi Bog, daj staršem to pamet, da bi razumeli moje srce!“ In katerega bi si želela, povej ga! Samo enega bi hotela, ti stega, ki jo je nekoč kot Milkovo Zalo ujel in ji dejal, da jo bi popeljal na svoj dom. Iz teme ji je odgovorjalo: „Neži, tisti pa ne bo nikdar tvoj! Je že v kloštru — zaman hrepeniš po njem. Bodi pametna in ne sili z glavo v zid. Vzemi Rebernikovega. Ali ni priden in pošten?“ Pa nočem nobenega, je sama sebi zatrjevala. „Nobenega,“ se je rogalo iz kota. „Še Rebernikovega boš rada, Nežica.“ — Z očmi je v temi iskala sliko patrone sv. Neže, se ji s kratko molitvico priporočila in se zgubila v nemi, kratak spanec.

Še v sanjah so jo mučili dvomi. Vide-la je, kako prihajata pod okno Rebernikov in Rutarjev, vsak od ene strani. Trepetala je za Roka, kaj če ga oni prežene in pretepe, saj je bil starejši in močnejši. Petje petelina jo je rešilo strahu. Poprijela se je dnevnega dela in nekoliko pozabila na dogodek prejšnjega večera.

Popoldne sta šli z mamo nabirat na kapusje krmo za prašiče. Mama so nalašč iskali prilike z Nežijo na samem govoriti: „Neži, odrasla si že, prišel je čas, da se boš morala vdati. Atej in jaz sva že žinjala na to. Zgovorili smo se z Rebernikovimi, da boš doli šla za gospodinjo. Gotovo ti je prav.“ Od strani je pogledala zardelo dekletovo lice, da bi razbrala, kaj se godi v njeni notranjosti. Pa nič ni mogla ugotoviti. Neži pa je rekla:

„Oh, mama, ne mudi se še in mlada sem tudi še. Pa tako rada sem na domu. Počakajte še malo z mojitvijo.“

„Zakaj pa? Če ti ne greš tja, bo Folt kako drugo poiskal, saj jih je dovolj, ki bi rade šle na Rebernikovo.“

„Ampak, mama, jaz Folt ne maram,“ je bruhnilo iz nje.

„Križ božji, kaj pa imaš v glavi, dekle?“ Mati se je vzravljala in zaskrb-le-no — presenečena opazovala hčer.“

(Dalje prihodnjič.)